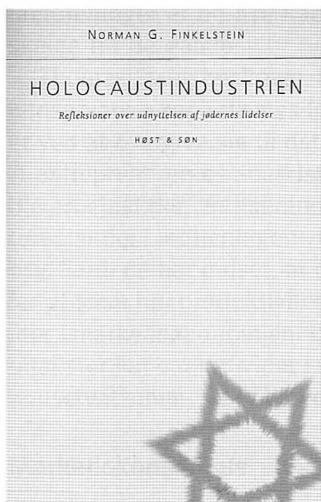

Holocaust til salg

Af Morten Thing

Norman G. Finkelstein.

Holocaustindustrien
Refleksioner over udnyttelsen af jødernes lidelser.
Høst & Søn

Sidste sommer udkom på det engelske forlag Verso Norman G. Finkelsteins lille bog *The Holocaust Industry. Reflections on the Exploitation of Jewish Suffering*. Bogen fik en meget mærkelig skæbne i Danmark. Den 14.7.00 bragte *Politiken* under overskriften 'Forretningen holocaust' noget, som blev præsenteret som "uddrag fra Norman G. Finkelsteins bog 'The Holocaust Industry'". Denne præsentation blev ugen efter (23.7.00) fulgt op af en kommentar af chefredaktør Per Knudsen. Han havde tydeligvis ikke læst bogen, men stillede sig tilfreds med avisens sammendrag. På den baggrund fik vi at vide, at det at hele Finkelsteins familie var omkommet i holocaust bortset fra hans forældre (som overlevede Auschwitz og Maidanek), "har givet ham et

tvivlsomt alibi for at ville tilintetgøre mindet om holocaust". Han kaldes "den moralsk vildfarne", hans bog (som Knudsen altså *ikke* har læst) "er fyldt med usympatiske og ærekrænkende påstande", og det "er ikke underligt, at mange læser antisemitiske tendenser ind i den". Den 19.8.00 blev dette fulgt op med en kommentar af forfatteren Stig Dalager, som heller ikke havde læst bogen. Her fik man at vide, at Finkelsteins "problem er, at han ikke anerkender eller forstår betydningen af bearbejdelsen af den sorg, som anden- og tredjegerations efterkommere af ofrene for holocaust stadigvæk plages af". Og meget mere af samme skuffe. Også Martin Krasnik var (21.7.00) ude med den store rive i *Weekendavisen* under overskriften "Løgnfabrikken".

I marts i år udkom bogen så på dansk. Det kan måske ikke undre, at Bent Blüdnikow fik anledning til også at skrive om Gulag, som Finkelstein *ikke* havde skrevet om (*Berlingske* 21.03.1). Og Martin Krasnik var helt utvetydig i sin afvisning i *Weekendavisen* (23.03.1). Helt hysterisk blev Bjørn Bredal i *Politiken* (21.3.1), hvor han mente, at Finkelsteins bog var en opdatering af *Zions Vises Protokoller*. For dem, som ikke lige har den pamflet present kan jeg oplyse, at den var en af hovedinspirationerne for Hitler i *Mein Kampf* og én af antisemitismens fejrede klassikere. Den går ud på at vise, at jøderne har iværksat en verdenssammen-sværgelse for at opnå verdensherredømme. Martin Krasnik måtte siden i en anden artikel i *Weekendavisen* (30.3.1) reelt indrømme, at flere af Finkelsteins anklager mod de mægtige jødiske organisationer i USA var rigtige. Uden iøvrigt at undskylde sin deltagelse i hetzen.

Den 29.3.1 anmeldte Cecilie Banke bogen i *Information*. Det var en sober anmeldelse. Faktisk må man sige, at Cecilie Banke var blandt de få, som udviste omtanke. Hun var imidlertid

også kritisk og mente at bogen var meget amerikansk-jødisk og derfor uden den store betydning for os. Og hun mente ikke den besvarede det store spørgsmål: hvordan kunne holocaust ske. Det ene var efter min mening at skyde under målet og det andet over.

Hvad angår det store spørgsmål må jeg sige, at jeg finder det rigeligt besvaret med den lange tradition for folkemord, som Europa har indstiftet siden opdagelsen af den nye verden: den lange række af folkemord kræver i givet fald også 'Et Stort Svar'. Hvad angår det første spørgsmål indeholdt samme dags avis en reaktion fra Zalman Shoval, Ariel Sharons udenrigspolitiske rådgiver, på Lykketofts forbehold overfor Sharon. Han kaldte det "at besudle det danske folks mod og stolthed over for det jødiske under Anden Verdenskrig, når han foreslår at straffe den israelske stat". For Israelsk politik hænger holocaust og Israel sammen. For Israel hænger amerikansk jødedom og Israel sammen. For mange europæiske jøder er det på samme måde. Jødisk identitet ligger idag i en trekant mellem Israel, holocaust og USA. Holocaust handler ganske vist om udryddelsen af de europæiske jøder, men de europæiske jøder har ingen afgørende plads i denne trekant.

Derfor er dyrkelsen af holocaust i USA af stor politisk og identitets-politisk betydning for europæiske jøder. Og tillige for ikke-jøder kva den almindelige import af amerikansk kultur. Selvom Finkelsteins bog ikke er nogen særlig velskrevet bog, må den efter min mening tages alvorligt som et udtryk for en interesse, som måske netop kunne være de overlevendes og de europæiske jøders. Hans påvisning af holocaust-religionens skamløse udbredelse i USA bør ikke læses som paranoia, men som et forhold med dækning i virkeligheden.

Finkelsteins lille bog er en meget vred bog. Det er ikke spor svært at finde provokerende udtalelser fra hans side. Men det er samtidig en meget veldokumenteret bog. Når man fuldstændig konsekvent springer over alle hans argumenter og alle hans kilder, så må læseren få det indtryk, at her står vi overfor en holocaustbenægter af David Irving-typen.

Finkelstein mener for det første, at man må skelne mellem holocaust og Holocaust. Holocaust (med stort H) er blevet den ideologiske repræsentation af den virkelige nazistiske holocaust (med lille h), som tjener interesser-

ne hos de store jødiske organisationer i USA. Han ser ikke mindst Eli Wiesel som ypperstepræst for denne ideologi.

For det andet er interessen i USA for Holocaust ikke knyttet til sorgarbejdet, men til magt. Før 6-dages krigen interesserede de jødiske organisationer i USA sig hverken for holocaust eller Israel. Her støtter Finkelstein sig til Peter Novicks banebrydende arbejde *The Holocaust in American life* fra 1999. Det var først, da Israel viste sig som en potent militær allieret for USA, at holocaust var interessant som det kompleks af følelser, som kunne binde USAs magt til Israels interesser og indstifte en række forbud i omgangen med både holocaust og især Israels politik. En række forbud som udløser anklagen for antisemitisme eller, hvis der er tale om en jøde, anklagen for selvhad, hvis nogen drister sig til at kritisere Israel, Anti Defamation League, World Jewish Congress el. lign.

For det tredje vender Finkelstein sig mod den 'unikke' status, som Eli Wiesel og andre vil tildele Holocaust, en status som udelukker at holocaust er tilgængelig for rationel forståelse og udforskning.

For det fjerde – og det er faktisk bogens største afsnit – viser han, hvordan de store jødiske organisationer og deres sagførere bruger amerikansk økonomisk pression til at tvinge først Schweiz, så Tyskland og nu formentlig Polen til at betale erstatninger til overlevende, hvor kæmpesummer ender i organisationernes og advokaternes kasser. Raul Hilberg, forfatteren til det grundlæggende værk *The Destruction of the European Jews* anslår, at der i 1945 var 100.000 overlevende fra lejrene, såvel jøder som ikke-jøder. Claims Conference, som fremsætter krav på jødernes vegne, påstår ifølge Finkelstein, at der er 135.000 overlevende jøder i dag. Det betyder, at der, hvis vi regner baglæns, var 600.000 levende jøder i 1945. Det helt overdrevne tal vil naturligvis gøre, at endnu flere penge vil ende i organisationernes og advokaternes kasser.

Det ubehag Finkelstein giver udtryk for deles af mange. Således har Raul Hilberg i et interview med *Le Monde* den 15.2.1 bakket Finkelstein 100% op. Her siger han bl.a.: "Den politiske magt jøderne endelig har opnået kan skabe en vanskelig situation. Den ikke-jødiske verden er dårligt rustet til at imødegå jødiske krav på erstatninger. Stillet overfor pressionen giver

den indrømmelser hinsides retfærdighed. Lad os f.eks. huske grovheden i offensiven fra de amerikanske jøder mod de schweiziske banker – blandt andre europæiske økonomiske mål. Den selvudnævnte øverstkommanderende for denne Holocaust-industrielle operation er Edgar Bronfman fra Seagram, imperiet af alkoholiske drikke. Han udpegede sig selv som leder af den jødiske verden, inklusive de jødiske døde, som ikke kan tale for sig selv. Han erklærede at de schweiziske banker manglede integritet og mobiliserede den amerikanske kongres og andre højtstående ledere til at nå sit mål.”

Historikeren Tim Cole har i bogen *Selling the Holocaust* bl.a. talt om, at Holocaust-dyrkelsen i USA hindrer amerikanerne i at forholde sig til den nationale skam som udryddelsen af indianerne, slaveriet, lynchningerne og Vietnam-krigen udgør. Hvorfor er det, at der skal ligge et Holocaust-memorial på The Mall i Washington og ikke et mindesmærke for slaveriet? Jeg skal i det følgende koncentrere mig om det tema, som bliver ved med at dukke op i diskussionerne, nemlig om holocaust er en 'unik' tildragelse.

Unique er amerikansk for *enestående*. Det er grundlæggende i historiefilosofien at antage, at enhver historisk tildragelse er enestående. I modsætning til det materiale naturvidenskaberne beskæftiger sig med, tildragelser som kan reproduceres, så beskæftiger historievidenskaben sig med forhold, som kun sker én gang. Samtidig udviser disse ikke-reproducerbare tildragelser en række *fællestræk*, som er grundlaget for, at man ved sammenligning kan gøre dem til genstand for videnskabelig forståelse.

Hvis holocaust er enestående i en anden forstand end denne grundlæggende, kunne det være ved, som Wiesel hævder, at det netop ikke er tilgængelig for rationel forståelse. Det er enestående ved altså i praksis at stå *uden for historien*. Konsekvensen af denne tilgang er ikke kun, at enhver videnskabelig tilegnelse må høre op. Også enhver holocaust-pædagogik må høre op. Og hvad mere er: den er også unødvendig. Hvis holocaust er uden for forståelsen og derfor uden for historien, kan det ikke gentage sig, og der er derfor ingen grund til at undervise i det, da det aldrig kommer igen.

Man kunne også forstå det enestående ved holocaust, som de træk ved folkemordet, som udmærker det som 'særligt' i forhold til andre

folkemord. Man har fremhævet, at det var meningen at udrydde *alle jøder*, og at dét er et enestående træk. Men det er ikke holdbart. Den tasmanske urbefolkning blev konsekvent udryddet ved *hunting parties* i 1800-tallet. Mange indianerbefolkninger i Sydamerika blev ligeså konsekvent udryddet. Og var det ikke hutuernes mening at udrydde tutsierne helt? Man har derimod, efter min mening med rette, fremhævet *den industrielle udryddelsesmetode* som et enestående træk ved holocaust. Men det gør ikke holocaust enestående i nogen ikke-rationel eller ikke-historisk forstand. Tværtimod er det kun ved sammenligning og forståelse man kan se dets *særlige træk*.

Selvom holocaust altså har træk, som adskiller det fra andre folkemord, så deler jøderne i holocaust skæbne med en række andre grupper (de sindssyge, de åndssvage, de handicappede, romaerne). Selvom jødeudryddelsen er kulminationen på århundreders forfølgelser af jøder, er det *jødiske* holocaust ikke enestående i denne ganske bestemte betydning: det *kan* ske igen. Det er efter min mening det, som gør videnskab og holocaust-pædagogik uomgængelig: vores indsigt fortæller os, at holocaust ligner en lang række andre tildragelser tilstrækkeligt til at sige, at dette desværre er *menneskeligt* og derfor noget, som kan ske igen. Det kan ske for jøderne, det kan ske for andre. Derfor må vi opdrage til at forstå, hvordan holocaust kunne finde sted i håbet om at kunne undgå, at det sker igen.

Finkelstein har tidligere været ude i voldsom modvind, da han kritiserede Daniel Goldhagens bog *Hitler's Willing Executioners*. Goldhagen mente at kunne vise, at holocaust var unik i den forstand, at det netop kun kunne ske i Tyskland. Man kunne på samme vis sige om lynchningerne: disse mange tusinde offentlige henrettelser udviser en sadistisk gru, som er så enestående, at den kun kunne finde sted i USA. Men hvad har vi så forstået? Efter min mening intet som helst. Først når holocaust lukkes ind i historien, bliver det muligt at tale om det. Først når vi kan tale om det, kan vi forstå, at desværre er det ikke mere enestående, end at det kan ske igen.